

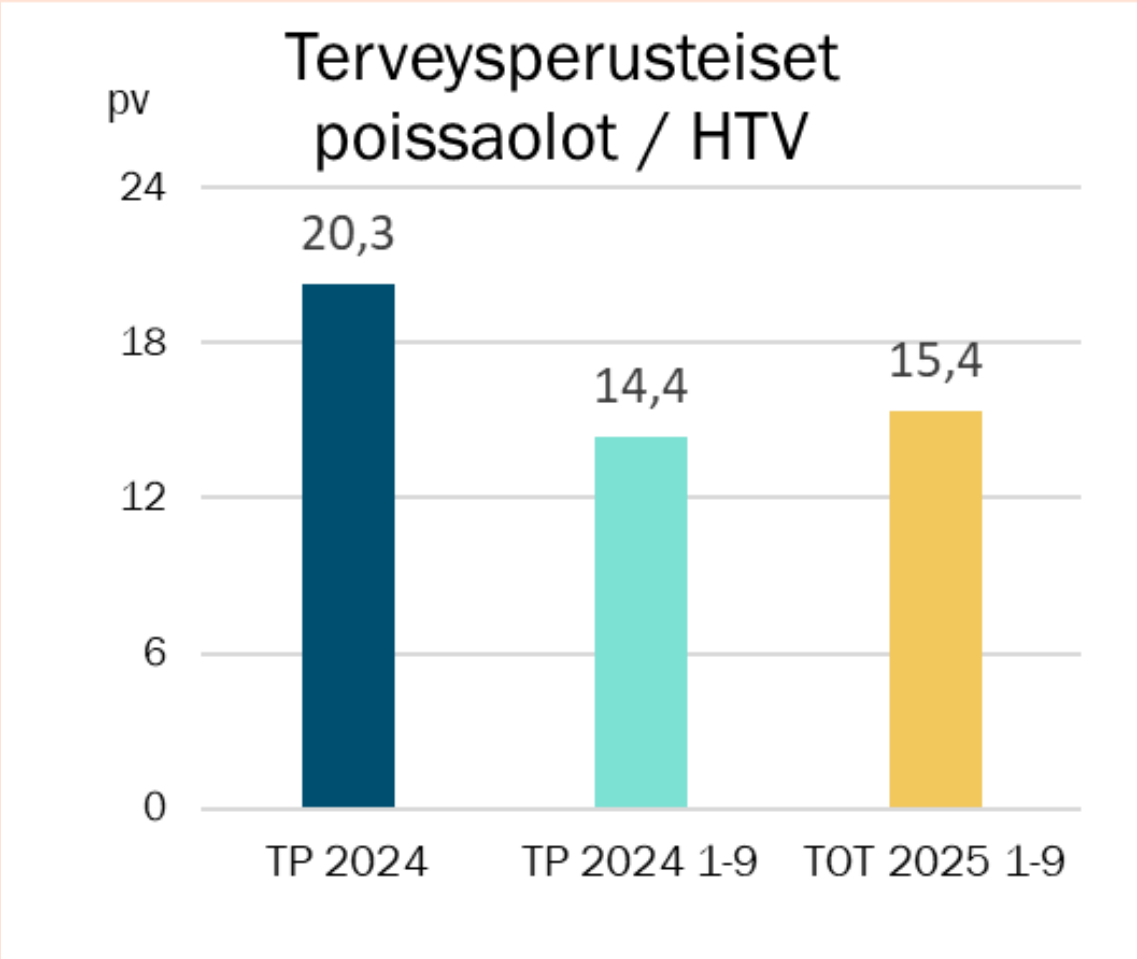
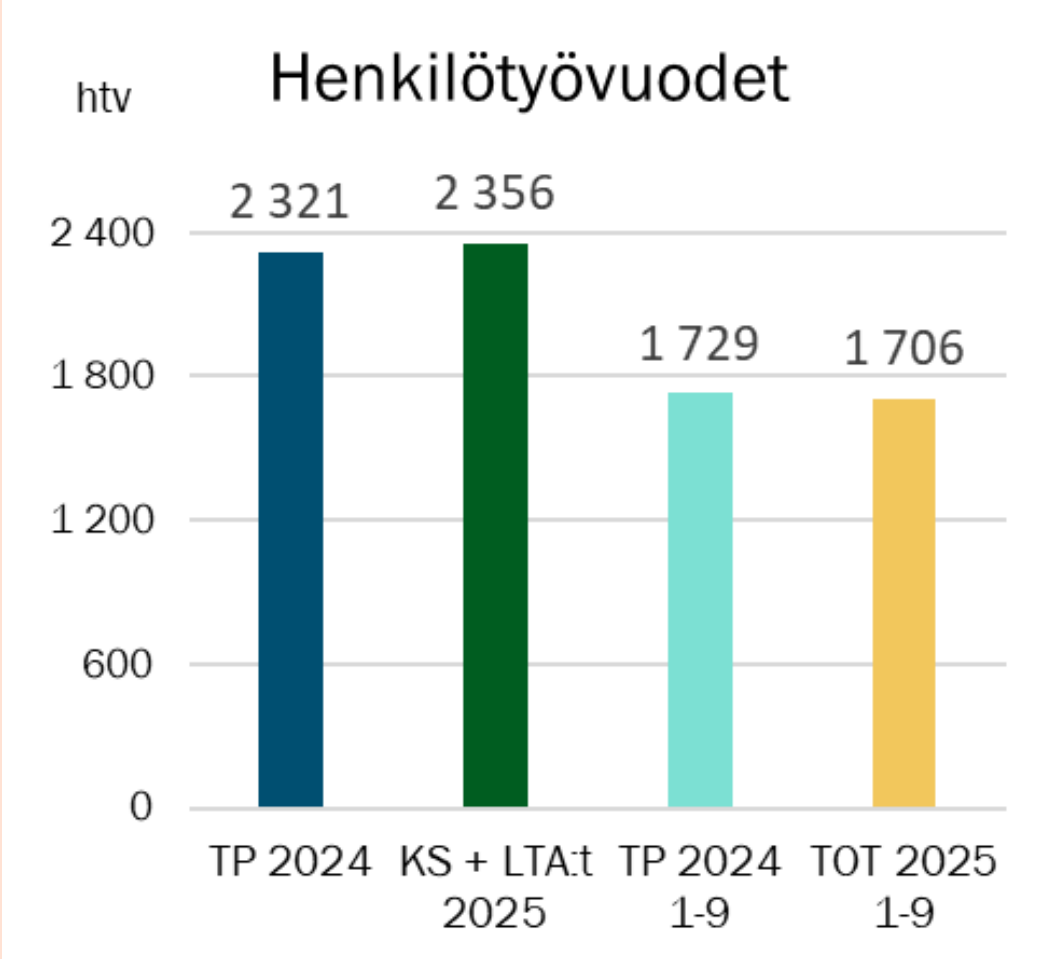
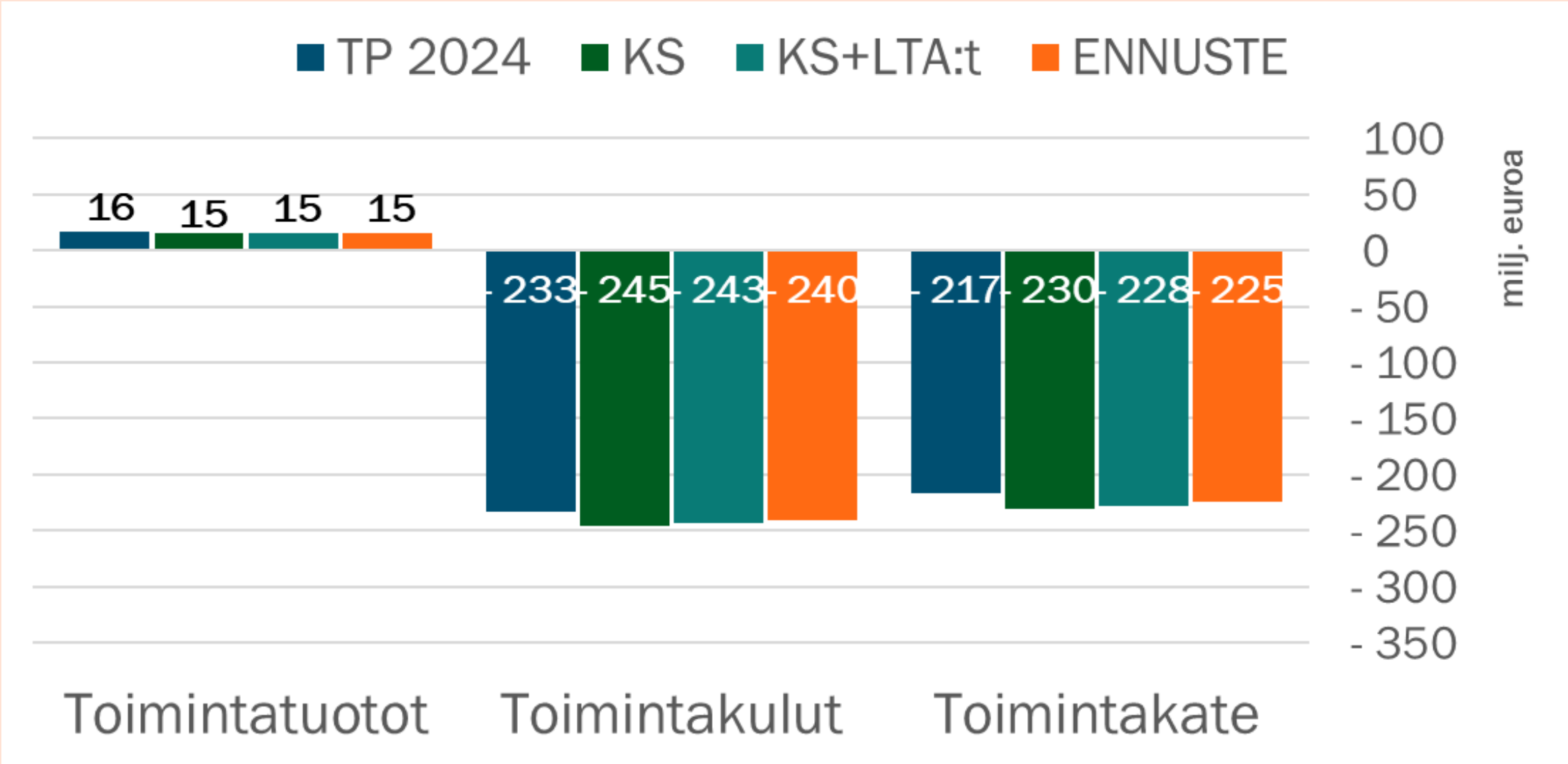
Sivistyksen palvelualue

Seurantaraportti
tammi-syyskuu 2025

Sivistyslautakunta 18.11.2025

Palvelualuejohtajan katsaus

- Sivistyksen palvelualueen vuoden 2025 talouden näkymä on talousarviota parempi. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan noin 0,1 milj. euroa voimassa olevaa talousarviota suurempina ja toimintakulujen noin -2,8 milj. euroa pienempänä.
- Ennuste ei sisällä kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten paikallisen järjestelyvaraerän vuoden 2025 palkkaratkaisuja. Tilinpäätösennusteessa järjestelyvaraerään on varauduttu kaupunkitasoisesti konsernihallinnossa. 1.10.2025 käyttöön otetun tasopalkkajärjestelmän kustannusvaikutukset eivät sisälly talousarvion toimintakuluihin.
- Sivistyksen palvelualueella toteutui merkittävä organisaatiouudistus, kun yksiköitä siirtyi elinvoiman palvelualueelle 1.6.2025 alkaen. Elinvoiman palvelualueelle siirtyivät lukiokoulutuspalvelut, liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, osallisuus ja hyvinvointi, kaupungin museo, kaupungin orkesteri ja kaupunginteatteri.
- Raportin taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja niin, että luvuissa on mukana koko käyttösunnitelma vuosi.

Talouden ennuste ja poikkeamat

TOIMINTATUOTOT ENNUSTE

15,3

milj. euroa
(2024: 16,3)

TOIMINTATUOTOT POIKKEAMA *

0,1

milj. euroa

TOIMINTAKULUT ENNUSTE

240,2

milj. euroa
(2024: 232,9)

TOIMINTAKULUT POIKKEAMA *

-2,8

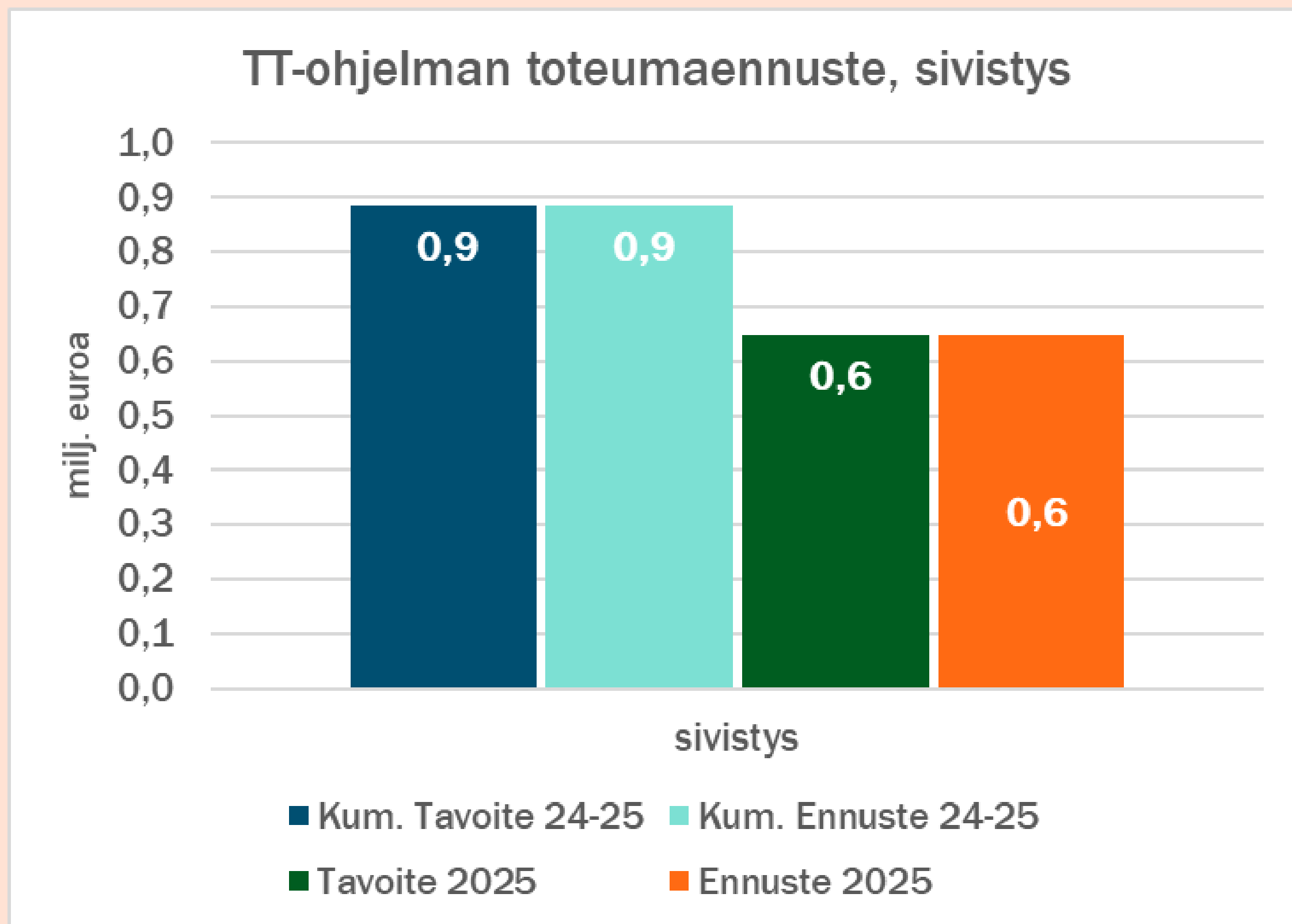
milj. euroa

**Tuottojen ja kulujen poikkeamana on esitetty näkymä voimassa olevaan talousarvioon nähden*

Sivistyksen palvelualueen poikkeamat

- Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan noin 0,1 milj. euroa voimassa olevaa talousarviota suurempana.
- Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan noin -2,8 milj. euroa voimassa olevaa talousarvioita pienempänä
- Talouden tasapainotoimenpiteet ja inflaation hidastuminen parantavat edelleen toimintakulujen ennustetta voimassa olevaan talousarvioon nähden. Alitukset koostuvat useista eri toimintakulujen kustannuseristä.
- Talousarvion toimintakulut eivät sisällä kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten paikallisen järjestelyvaraerän vuoden 2025 palkkaratkaisuja. Tilinpäätösennusteessa järjestelyvaraerään on varauduttu kaupunkitasoisesti konsernihallinnossa.
- Raportin taloustiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja niin, että luvuissa on mukana koko käyttösuunnitelmavuosi.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma

Menojen vähentäminen

Kumulatiivinen ennuste 2024-2025 yhteensä -0,9 milj. euroa (tavoite -0,9 milj. euroa)

Vuoden 2025 ennuste -0,6 milj. euroa (tavoite -0,6 milj. euroa)

- Sivistyksen palvelualueelle kohdistuu toiminnan ja talouden sopeuttamistavoitteita vuosille 2024-2027 yht. 4,8 milj. euroa.
- Vuoden 2024 toiminnan tehostamisen toimenpiteet toteutuivat suunnitellusti.
- Vuodelle 2025 asetettuja uusia toimenpiteitä on 0,6 milj. euroa:
 - Toiminnan tehostamiseen tähtäävien toimenpiteiden ennustetaan toteutuvan pääasiassa suunnitelman mukaan. Lautakunnissa tehtyjen päätösten mukaisesti varhaiskasvatuspalvelujen avoimen kerhotoiminnan supistaminen on toteutettu 1.8.2024, päiväkotien vuorohoidon keskittäminen on aloitettu syksystä 2024, perusopetuspalvelujen iltapäivätoiminnan laajuutta supistettiin sekä Tiirismaan peruskoulun laajamittainen kaksikielinen (englanti-suomi) esiopetus lakkautettiin 1.8.2025 alkaen. Näiden toimenpiteiden säästötavoite vuodelle 2025 on yhteensä n. 0,3 milj. euroa. Kirkonkylän peruskoulun lakkauttamisen toteuttaminen syksyllä 2026 syksyn 2025 asemasta vaati n. 0,3 milj. euron lisämäärärahan vuodelle 2025.
- Raportin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman tiedot esitetään 1.6.2025 voimaan tulleen organisaation mukaisena ja niin, että luvuissa on mukana koko käyttösunnitelmavuosi.

Toiminnan katsaus yksiköittäin

Sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen

- Sivistyspalveluiden eri sektoreiden seudullista kehittämistä toteutetaan Päijät-Hämeen kuntaverkostossa kuntien yhteistoimintasopimukseen pohjautuen. Kuntien yhteistä kehittämistoimintaa koordinoidaan sivistyksen palvelualueella toimivan seudullisen kehittämisen yksikössä. Kuntien sivistyspalveluista vastaavat viranhaltijat ovat kokoontuneet kuukausittain säännöllisesti yhteisten asioiden äärelle. Ulkopuolista rahoitusta saaneita kuntien yhteisiä kehittämisprojekteja ovat olleet Koululäsnäolon vahvistaminen (OPH), Seikkaillen Päijät-Hämeessä -peli, innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittäminen varhaiskasvatuksessa (OPH), Nuorisotalon alueellisen ja paikallisen toiminnan kehittäminen (AVI) sekä Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä (OPH).

Varhaiskasvatuspalvelut

- Velvoitetta kolmitasoisien tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa oleville lapsille toteutetaan ja otettiin käyttöön esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset lasten tuen osalta 1.8.2025 lukien. Varhaiskasvatuspalvelut jatkaa hyväksytyn palveluverkkosuunnitelman mukaista päiväkotiverkoston kehittämistä ja jätettiin pois käytöstä Ahtialassa sijaitsevan Kunnasmannin toimipiste ja keskustassa sijaitsevan Villan toimipiste 1.8.2025 lukien.

Nuorisopalvelut

- Nuorisopalveluiden osallistuja- ja asiakasmäärä on ollut yhteensä 201 108. Nuorten työ- ja valmennuspalveluiden asiakkaana on ollut 195 nuorta. Suunnitelmallisesti tuettuja nuoria etsivässä nuorisotyössä, starttivalmennuksessa, oppivelvollisuuden tuessa sekä nuorten psykososiaalinen tuki Dominossa on ollut yhteensä 708.

Perusopetuspalvelut

- Perusopetuksen toiminta on toteutunut koulujen vuosisuunnitelmien ja opetussuunnitelman mukaisesti.
- Opetussuunnitelmallisten ja toiminnallisten uudistusten valmistelu ja tuki ovat toteutuneet suunnitellusti. Elokuussa 2025 voimaan tulleen oppimisen tuen uudistuksen edellyttämät lisäresurssitarpeet on otettu käyttöön lukuvuoden 2025-2026 alussa keväällä tehdyn kartoituksen mukaisesti.
- Palveluverkkomuutosten edistäminen ei ole toteutunut esitysten mukaisesti.
- Perusopetukselle kohdennettujen säästövelvoitteiden toteuttamiseksi on toimeenpantu lukuvuoteen 2025-26 kohdistuvia henkilöstö- ja muita kustannuksia leikkaavia toimenpiteitä. Lisäksi on jatkettu taloutta tehostavien lisätoimenpiteiden valmistelua vuosille 2026 ja 2027. Kustannusten kasvun hillitsemiseksi on sujuvoitettu prosesseja sekä edistetty toimintakulttuurin muutosta tukevia toimenpiteitä.
- Perusopetuksen toimenpiteet kaupungin strategian tavoitteiden saavuttamiseksi ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti.

Kirjasto- ja tietopalvelut

- Järjestelmäkehityksellä ja töiden automatisoinnilla on pystytty paikkaamaan henkilöstövähennyksiä. Projekti jatkuu yhä.
- Lahden kaupunginkirjasto sai hankeavustuksen kirjaston hyvinvointivaikutusten mittareiden luomiseen. Hanke tehdään yhteistyössä 12 muun kunnan kanssa.
- **Wellamo-opisto**
- Toteutettu opetusta toimintasuunnitelman mukaisesti lv 2025-2026
- Toteutettu kansalaistaitoviikon tapahtumat 25.8.-7.9.
- Käynnistetty opintopistekurssit, digineuvontaa ja hanketoimintaa
- Kurssimaksujen tulotavoite ei täyty, koska vähennetty opetusta, toimintakate ok

Liitteet

- Talouden toteuman seuranta yksiköittäin
- Henkilöstön seuranta
- Sanastosesitteet

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Sivistyksen yhteiset

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	4 006 t. €	4 240 t. €	105,8%
Myyntituotot	102 t. €	117 t. €	114,3%
Tuet ja avustukset	3 904 t. €	4 118 t. €	105,5%
Muut toimintatuotot		4 t. €	
Toimintakulut	-6 463 t. €	-3 669 t. €	56,8%
Henkilöstökulut	-4 308 t. €	-2 407 t. €	55,9%
Palvelujen ostot	-889 t. €	-347 t. €	39,1%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 t. €	-29 t. €	107,1%
Avustukset	-788 t. €	-591 t. €	75,0%
Muut toimintakulut	-450 t. €	-295 t. €	65,6%
Toimintakate	-2 457 t. €	571 t. €	-23,2%

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Varhaiskasvatuspalvelut, perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja tietopalvelut -sitovuus yhteensä

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	9 841 t. €	6 302 t. €	64,0%
Myyntituotot	5 059 t. €	3 741 t. €	74,0%
Maksutuotot	2 451 t. €	1 812 t. €	73,9%
Tuet ja avustukset	1 981 t. €	631 t. €	31,9%
Muut toimintatuotot	350 t. €	118 t. €	33,6%
Toimintakulut	-231 792 t. €	-168 039 t. €	72,5%
Henkilöstökulut	-111 526 t. €	-82 532 t. €	74,0%
Palvelujen ostot	-60 931 t. €	-42 785 t. €	70,2%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 387 t. €	-2 832 t. €	64,5%
Avustukset	-6 785 t. €	-4 715 t. €	69,5%
Muut toimintakulut	-48 164 t. €	-35 175 t. €	73,0%
Toimintakate	-221 950 t. €	-161 737 t. €	72,9%

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Varhaiskasvatuspalvelut

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	2 492 t. €	1 740 t. €	69,8%
Myyntituotot	3 t. €	4 t. €	130,0%
Maksutuotot	2 338 t. €	1 734 t. €	74,2%
Tuet ja avustukset	150 t. €	2 t. €	1,4%
Muut toimintatuotot	1 t. €	0 t. €	34,8%
Toimintakulut	-86 150 t. €	-62 815 t. €	72,9%
Henkilöstökulut	-41 080 t. €	-30 449 t. €	74,1%
Palvelujen ostot	-27 649 t. €	-19 857 t. €	71,8%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-618 t. €	-201 t. €	32,5%
Avustukset	-5 400 t. €	-3 947 t. €	73,1%
Muut toimintakulut	-11 403 t. €	-8 361 t. €	73,3%
Toimintakate	-83 658 t. €	-61 075 t. €	73,0%

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Perusopetuspalvelut

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	6 233 t. €	3 596 t. €	57,7%
Myyntituotot	4 862 t. €	3 578 t. €	73,6%
Maksutuotot	110 t. €	76 t. €	68,9%
Tuet ja avustukset	1 025 t. €	-87 t. €	-8,5%
Muut toimintatuotot	235 t. €	29 t. €	12,5%
Toimintakulut	-130 139 t. €	-93 976 t. €	72,2%
Henkilöstökulut	-61 678 t. €	-45 599 t. €	73,9%
Palvelujen ostot	-31 817 t. €	-21 998 t. €	69,1%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 502 t. €	-1 782 t. €	71,2%
Avustukset	-1 305 t. €	-694 t. €	53,2%
Muut toimintakulut	-32 838 t. €	-23 903 t. €	72,8%
Toimintakate	-123 906 t. €	-90 380 t. €	72,9%

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Nuorisopalvelut

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	574 t. €	545 t. €	95,0%
Myyntituotot	94 t. €	72 t. €	77,1%
Tuet ja avustukset	470 t. €	464 t. €	98,8%
Muut toimintatuotot	10 t. €	8 t. €	83,4%
Toimintakulut	-7 514 t. €	-5 500 t. €	73,2%
Henkilöstökulut	-4 721 t. €	-3 495 t. €	74,0%
Palvelujen ostot	-513 t. €	-362 t. €	70,7%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-370 t. €	-201 t. €	54,5%
Avustukset	-80 t. €	-73 t. €	91,9%
Muut toimintakulut	-1 831 t. €	-1 368 t. €	74,7%
Toimintakate	-6 940 t. €	-4 955 t. €	71,4%

Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Kirjasto- ja tietopalvelut

1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	543 t. €	421 t. €	77,5%
Myyntituotot	100 t. €	87 t. €	87,0%
Maksutuotot	3 t. €	2 t. €	79,7%
Tuet ja avustukset	336 t. €	252 t. €	75,0%
Muut toimintatuotot	105 t. €	80 t. €	76,4%
Toimintakulut	-7 989 t. €	-5 747 t. €	71,9%
Henkilöstökulut	-4 047 t. €	-2 989 t. €	73,9%
Palvelujen ostot	-953 t. €	-568 t. €	59,6%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-898 t. €	-648 t. €	72,1%
Muut toimintakulut	-2 092 t. €	-1 543 t. €	73,7%
Toimintakate	-7 446 t. €	-5 326 t. €	71,5%

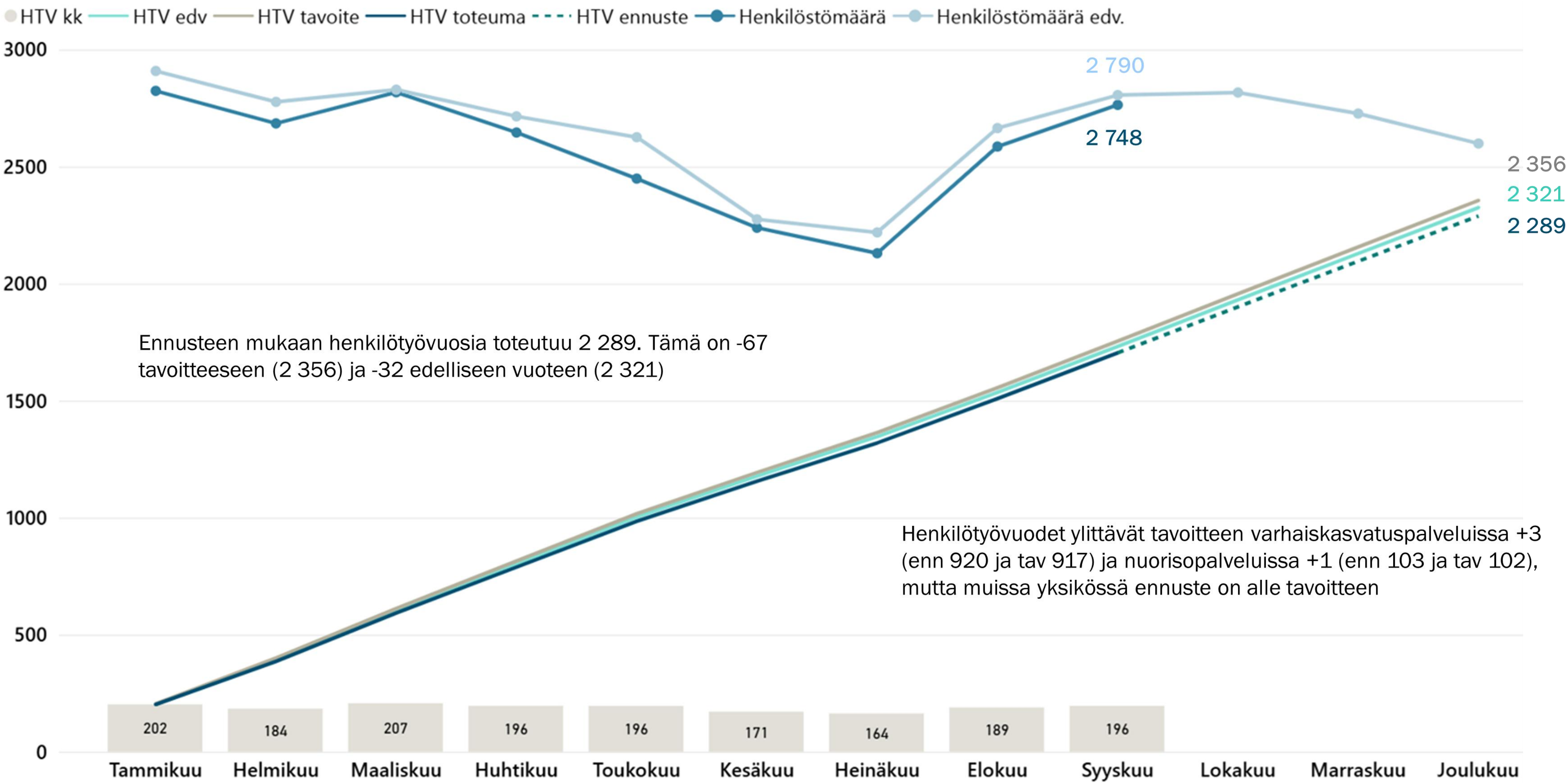
Talouden toteuman seuranta tammi-syyskuu (1 000 euroa)

Wellamo-opisto

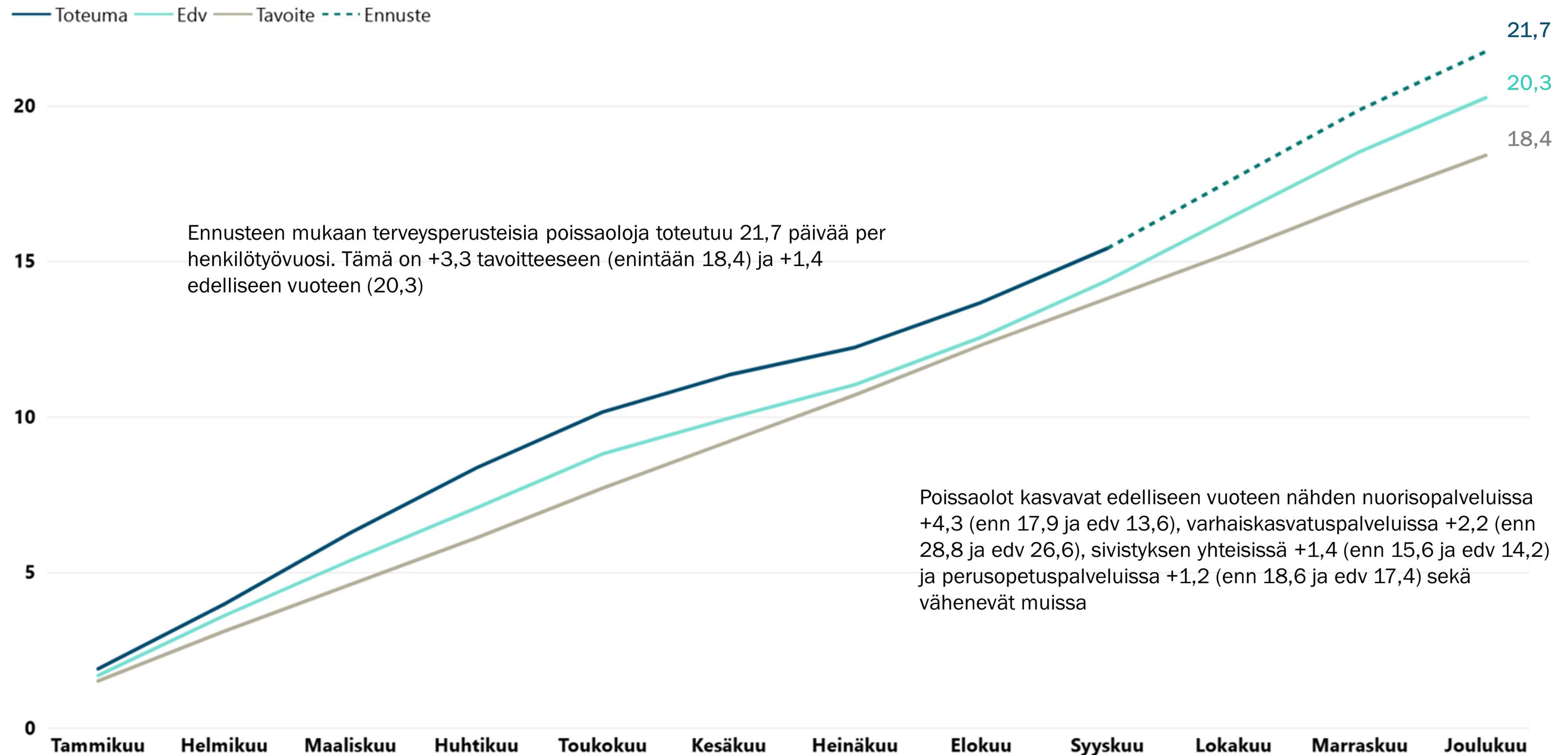
1000 € | 2025, tammi - syyskuu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma-%
Toimintatuotot	1 283 t. €	1 047 t. €	81,6%
Myyntituotot	260 t. €	252 t. €	96,9%
Maksutuotot	1 023 t. €	777 t. €	76,0%
Tuet ja avustukset		18 t. €	
Muut toimintatuotot	1 t. €	0 t. €	16,0%
Toimintakulut	-4 661 t. €	-2 804 t. €	60,2%
Henkilöstökulut	-3 354 t. €	-2 039 t. €	60,8%
Palvelujen ostot	-495 t. €	-272 t. €	55,0%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-122 t. €	-38 t. €	30,7%
Muut toimintakulut	-690 t. €	-455 t. €	66,0%
Toimintakate	-3 378 t. €	-1 758 t. €	52,0%

Henkilötyövuodet

Terveysperusteiset poissaolot per henkilötyövuosi

Raportin sanastositteet

Kuvioissa ja strategiataulukoissa käytetyt lyhenteet

- **KS** = alkuperäinen toimielimen vahvistama käyttösuunnitelma
- **KS+LTA:t** = voimassa oleva käyttösuunnitelma
- **ENN** = koko vuoden ennuste toteumasta
- **Poikkeama** = ennusteen poikkeama voimassa olevaan käyttösuunnitelmaan
- **KOHA** = konsernihallinnon palvelualue
- **SIVI** = sivistyksen palvelualue
- **KYMP** = kaupunkiympäristön palvelualue
- **OSBU** = osallistuva budjetointi, asukkaat mukana suunnittelemassa ja päättämässä taloutta koskevista asioista

Talous

- **Toimintatuotot** = toiminnasta saadut myynti-, maksu-, vuokra- ja muut tuotot sekä saadut tuet ja avustukset
- **Toimintakulut** = toiminnasta aiheutuneet henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, vuokratulot sekä muut toimintakulut
- **Toimintakate** = toimintatuottojen ja -kulujen erotus, toimintakatteeseen lasketaan mukaan valmistus omaan käyttöön -tuloutuserä
- **Vuosikate** = toimintakatteeseen lisätään verorahoitus sekä rahoituserät, tunnusluku kuvaa poistojen kattamiseen käytettävissä olevaa määrärahaa
- **Tilikauden tulos** = kuvaa tilikauden aikaista taloudellista tulosta
- **Ylijäämää taseessa** = aikaisempien vuosien ylijäämä + ennustettu yli-/alijäämä
- **Sitovuustaso** = kaupunginvaltuustoon nähden sitova organisaatiotasotai muu osakokonaisuus

Henkilöstö

- **Henkilötyövuosi (HTV)** = palkallinen henkilöstöresurssi, jossa on vähennetty palkattomat poissaolot ja osa-aikaisuudet
- **Henkilöstömäärä** = palvelussuhteessa olevien yksittäisten henkilöiden määrä kuukauden viimeisenä päivänä
- **Terveysperusteiset poissaolot / HTV** = terveysperusteisten poissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohden
- Liitteissä on kuvattuna henkilöstön tunnusluvut kumulatiivisena kertymänä